

ВХ.№ 724-НО-05-06/20.09.2021

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Влада К. Пенева

Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания (ИБЕИ)-БАН,
член на Научно жури, назначено със заповед № 64/15.07.2021 г.
по конкурса за професор по специалност Ентомология (01.06.14) за нуждите на секция
„Биоразнообразие и екология на безгръбначни животни“ на ИБЕИ-БАН, ДВ, бр.
35/27.04.2021г.

В обявения конкурс за професор по специалност Ентомология (01.06.14) е заявил участие и е представил необходимите документи само доц. Драган Петров Чобанов, д-р по същата специалност.

Кандидатът работи в областта на ентомологията и изследванията му са свързани основно с разред Orthoptera (правокрили насекоми) в различни направления.

Научната кариера на Д. Чобанов започва рано, първата му публикация датира от 2000 г. като студент. За сравнително кратък период, кандидатът на основата на разнообразни методи - морфологични, цитогенетични, молекулярни, биоакустични, успя да направи значими приноси в групата на правокрилите насекоми, считани за сравнително добре проучена група, а така също в други таксони насекоми, и да се превърне в световно утвърден ентомолог.

При разработването на докторския си труд, Д. Чобанов е публикувал 9 статии (3 в списания с импакт фактор (IF); за предходна хабилитация са представени 25 научни труда (2 монографични разработки, 8 статии в списания с IF, 7 – в рецензирани списания без IF, 1 глава от тематичен сборник, 6 статии в Червената книга на България, т. 2, Животни и 1 статия в списание на Дружеството на ортоптеролозите. За настоящия конкурс кандидатът представя общо 39 публикации, от които 28 са в реномирани списания с импакт фактор или ранг, както и повече от 400 оценки на видове правокрили с консервационно значение на европейско ниво (и една глобална оценка). Публикациите на Д. Чобанов са цитирани многократно в научни публикации - 262 пъти, предимно от чужди автори (120 цитирания са открити в списания с IF), което е отличен атестат за международно признание на неговите научни разработки. Вижда се, че научната му дейност е възходяща, представя се с огромна по обем и качество изследователска работа, в резултат от която са направени съществени научни приноси в няколко области: фаунистика, таксономия, генетика, биоакустика, филогения, филогеография, еволюция на правокрилите насекоми; таксономия и фаунистика на хлебарки (Blattodea), богомолки (Mantodea), ухолозки (Dermaptera).

Фаунистичните приноси са свързани с допълнения, уточнения и нови данни за разпространението на таксони от изследваните групи от различни райони - Балканския полуостров, Турция, Кавказкия регион, Украйна, Русия, Казахстан, Мароко, Туркменистан.

Давам висока оценка на **таксономичните приноси** и особено на приносите относно изясняване **филогенията** на правокрилите насекоми. Таксономичните приноси се изразяват в описването на 5 нови за науката вида и 2 подвида, преописания и допълнения в описанията, (вкл. добавяне на акустични данни (30 таксона)) за един род и 67 вида, предложени са 15 синонимии на различно таксономично ниво, 5 промени на статуса на таксони и една нова комбинация.

Приносите на кандидата по отношение на **цитогенетиката** включват цитогенетична характеристика на представители от подсемействата *Bradyporinae* (7 таксона), *Hetrodinae* (10 таксона), трибус *Pholidopterini* (26 таксона), родовете *Parnassiana* (11 таксона) и *Gampsocleis* (7 таксона), семейство *Pamphagidae* (15 вида), трибус *Barbitistini*

(98 вида и подвида) на основата на комплекс от съвременни цитогенетични методи. Тези проучвания довеждат до получаване на нови данни за кариотипите, хромозомната морфология и/или структура на над 150 таксона правокрили насекоми и допринасят за разкриване на хромозомната организация и еволюцията на изследваните таксони от различен ранг.

На основата на ядрени и митохондrialни гени са задълбочени проучванията на филогенетичните връзки и филогеографията на 4 рода и едно подсемейство скакалци.

Новите данни са използвани за допълване описанията на известни или нови таксони и решенията относно систематиката и родственията връзки на изследваните групи.

Кандидатът демонстрира умело прилагане на интегративен подход, което му позволява всестранно да изследва насекомите, които са обект на интерес, да получи ново знание и да го използва за решаване на редица фундаментални въпроси, напр. като този за вида, неговата изменчивост, граници и генезис.

В допълнение, доц. Драганов има сериозни научно-приложни приноси, само ще отбележа огромната работа за оценка консервационния статус на над 400 вида скакалци, на чиято основа е изготвен Европейски червен списък на три групи правокрили, както и участието му в изготвянето на Червен списък на правокрилите в Сев. Македония.

Тези неоспорими научни постижения са направени в рамките на голям брой проекти, някои от които са ръководени или координирани от кандидата, както и в тясно сътрудничество с утвърдени международни специалисти в групата, което също е признание за качествата на този талантлив учен.

Кандидатът е с ясно очертан научен профил в областта на ентомологията, с изследвания, фокусирани в цялостно проучване на правокрилите насекоми и някои други групи, както и с експертиза в полето на консервационната биология.

Познавам Д. Чобанов от 16 години и имам прекрасни впечатления от него и работата му. Изключително работоспособен, целенасочен, отличен полеви изследовател и организатор, той винаги се стреми да доведе започнатото до успешен край.

Доц. Чобанов се ползва с авторитет и уважение от колектива на ИБЕИ, член е на Общото събрание на учените на БАН и на НС на ИБЕИ, ръководи ИГ *„Фауна, таксономия и екология на безгръбначни животни“*, и се включва активно в цялостната административно-научна дейност на института, напр. участие в Атестационна комисия и др.

От справката за съответствие на точките на кандидата с минималните наукометрични изисквания на БАН и националните критерии се вижда, че точките от научна и научно-организационна дейност са почти наравно.

От гореизложеното е очевидно, че доц. Чобанов напълно покрива и в голяма степен надвишава изискванията за заемането на академичната длъжност „професор“ съгласно Закона за развитие на академичния състав в РБългария, както и Критериите на Научния съвет на ИБЕИ – БАН: защитена докторска степен, впечатляваща по обем и качество научна продукция, ръководство на научни проекти, ръководство на един защитил докторант, и най-вече, значими научни и научно-приложни приноси. Драган Чобанов е много способен и продуктивен учен, който за сравнително краткото време на изследовател успя да се наложи като международно признат учен, специалист ентомолог с висока експертиза в групата на правокрилите насекоми. Това се дължи на голямото му усърдие и трудолюбие, упоритост, любов към науката и уменията му да работи екип.

В заключение, оценявам високо научната дейност и качествата на кандидата и давам положителна оценка на неговата кандидатура за академичната длъжност „професор“. Напълно убедено препоръчвам на НС на ИБЕИ да избере доц. д-р Драган Чобанов на посочената длъжност.

18 септември 2021 г., София